

TANTÁRGYI ADATLAP

Tantárgy neve: Egyetemes és hazai bábtörténet (BA)	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező törzsanyag	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” elmélet 80%, gyakorlat 20%	
A tanóra típusa¹: elméleti A tantárgy besorolása: kötelező törzsanyag: elméleti előadás óraszám: 26 az adott félévben, nyelve: magyar Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további módok, jellemzők²:	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ³): Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok⁴:	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek: -	
Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása: A tananyag sorra veszi a bábozás történetének legfontosabb állomásait: az ókori mágikus célzatú, illetve mitológiai bábjátékoktól a középkori vásári bábjátékokon és az újkori polgári bábjátékon át a XX–XXI. század bábjátékformáiig. Vizsgálódása valamennyi kultúrkörre kiterjed. Elemzi a bábművészet megjelenésének és fennmaradásának szükségszerűségeit az egyes történelmi időszakokban. Nyomon követi a különféle bábtípusok és bábtechnikák kialakulásának, elterjedésének és fejlődésének folyamatát. Bemutatja a nemzetközi karriert befutott, akár egész földrészekben elterjedt legfontosabb bábfigurákat. Kitér a bábjáték és a színművészet mindenkori kapcsolatára és kölcsönhatásaira.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<u>Kötelező szakirodalom:</u> BALOGH Géza: <i>A bábjáték Magyarországon. A Mesebarlangtól a Budapest Bábszínházig.</i> Bp., 2010, Budapest Bábszínház –Vince. – részletek, megbeszélés szerint BALOGH Géza: <i>Fejezetek a bábjáték történetéből.</i> Bp., 2015, OSZMI – Bábtár. SZÉKELY György: <i>Bábuk, árnyak. A bábművészet története.</i> Bp., 1972, Népművelési Propaganda Iroda. – részletek, megbeszélés szerint TARBAY Ede (szerk.): <i>Bábesztétikai szöveggyűjtemény.</i> Bp., 1978, Népművelési Propaganda Iroda. – részletek, megbeszélés szerint TARBAY Ede (szerk.): <i>Bábtörténeti kalandozások.</i> Bp., 1990, Múzsák. – részletek, megbeszélés szerint TÖMÖRY Márta (szerk.): <i>Ember és báb. Bábszínházak, műhelyek, kísérletek.</i>	

¹ Nftv. 108. § 37. *tanóra:* a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Bp., 1990, Múzsák. – részletek, megbeszélés szerint

Ajánlott szakirodalom:

AND, Metin: ***Karagöz: Turkish Shadow Theatre.***

Ankara, 1975, Dost Yayinlari.

BELITSKA-SCHOLTZ Hedvig: ***Vásári és művészi bábjátszás Magyarországon 1945-ig***

Tihany, 1974, Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága.

BAIRD, Bil: ***The Art of the Puppet.***

New York, 1965, The Macmillan Company.

BENKŐ Krisztián: ***Bábok és automaták.***

Bp., 2011, Napkút.

BLUMENTHAL, Eileen: ***Puppetry and Puppets: An Illustrated World Survey.***

London, 2005., Thames and Hudson.

BRITTIG Vera: ***Zboray Ernő hagyatéka a Hopp Ferenc Múzeumban.***

= B. V. – Gaál József: *Hagyomány és átváltozás. Jávai wayang bábok és Gaál József kortárs alkotásai.* Budapest, 2013, Iparművészeti Múzeum. 13–28. old.

CRAIG, Edward Gordon: ***A színész és az übermarionett.***

=SZÍNHÁZ, 1994. szeptember. 34–45. old.

DARIDA Veronika: ***Maurice Maeterlinck android színháza.***

= D. V.: *Színház-utópiák.* Bp., 2010, Kijárat. 74–102. old.

FOLEY, Kathy: ***Dalangról és dukunról – Szellemek és emberek: gyógyítás és előadás a nyugat-jávai vajangban.***

Ford.: Renner Zsuzsanna. = *VILÁGSZÍNHÁZ*, 1998. tél. 5–25. old.

GALÁNTAI Csaba (szerk.): ***A Vitéz László Színházról a Nemzeti Bábszínházig.***

Magyar Bábművészeti Antológia. Bp., 2012, OSZMI.

HATLEY, Barbara: ***Vajang és ludruk: polarítások Jáván.***

Ford.: Kelényi Béla. = *VILÁGSZÍNHÁZ*, 1998. tél. 26–37. old.

HOLMAN, L. Bruce: ***Puppet Animation in the Cinema.***

New York, 1995

A. S. Barnes. ***Karagöz az árnyszínpadon.***

Bp., 1984, Múzsák.

JURKOWSKI, Henrik: ***Craig és a marionettek.***

Ford.: Pászt Patrícia. = *VILÁGSZÍNHÁZ*, 1998. tél. 65–76. old.

JURKOWSKI, Henrik: ***A modern bábszínház nyelvezete.***

Ford.: Pászt Patrícia. = *VILÁGSZÍNHÁZ*, 1998. tél. 38–45. old.

JURKOWSKI, Henrik: ***A tárgyak színháza.***

Ford.: Pászt Patrícia. = *VILÁGSZÍNHÁZ*, 1998. tél. 46–55. old.

KAZANLÁR Emil: ***A bábjáték.***

Bp., 1973, Corvina.

KEENE, Donald: *Bunraku: The Art of the Japanese Puppet Theatre*. Tokyo, New York and San Francisco, 1978, Kodansha International.

KELÉNYI Béla – RENNER Zsuzsanna: *Vajang. Jávai báb- és árnyjáték*. Kiállításkatalógus. Bp., 1991., Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum.

KLEIST, Heinrich von: *A marionettszínházról*. Ford.: Forgách András. = H. v. K.: *Esszék, anekdoták, költemények*. Pécs, 1996, Jelenkor. 186–192. old.

KOTT, Jan: *A bunraku és a kabuki avagy az utánzásról*. Ford.: Cservenits Jolán. = J. K.: *A lehetetlen színház vége*. Esszék. Bp., 1997, OSZMI. 285–296. old.

KOTT, Jan: *A bunraku és a kabuki, az utánzás öröme*. Ford.: Rozsnyik László. = *VILÁGSZÍNHÁZ*, 1989. november–december. 24–30. old.

LIN, Paul – RUIZENDAAL, Robin – WANG Hanshun: *Asian Theatre Puppets: Creativity, Culture and Craftsmanship*. London, 2009, Thames & Hudson.

LONG, Roger: *Jawanese Shadow Theatre: Movement and Characterization in Ngayogyakarta Wayang Kulit*. Ann Arbor, Michigan, 1982, UMI Research Press.

LŐRINCZ László: *BLATTNER: Egy bábos életútja*. Bp., 2014, OSZMI – Báltár.

MELLEMA, R. L.: *Wayang Puppets: Carving, Colouring and Symbolism*. Amsterdam, 1954, Koninklijk Instituut voor de Tropen.

OBERNAUER Gréta: *Bábtáncoltató betlehemezés Közép-Kelet-Európában*. = *VILÁGSZÍNHÁZ*, 1998. tél. 110–117. old.

PACE, Isabella: *A bunraku és a színpadi illúziórombolás*. Ford.: Fejér Irén. = *VILÁGSZÍNHÁZ*, 1998. tél. 56–64. old.

PHILPOTT, A. R.: *Dictionary of Puppetry*. Boston, 1969, Plays.

SIMMEN, René – BEZZOLA, Leonardo: *Die Welt im Puppenspiel*. Zürich, 1972, Silva-Verlag.

SLATTUM, Judy – SCHRAUB, Paul: *Balinese Masks: Spirits of an Ancient Drama*. Tokyo – Rutland, Vermont – Singapore, 2011, Tuttle.

SZÉKELY György: *Doktor Faustus és Kasperl*. = *VILÁGSZÍNHÁZ*, 1998. tél. 76–92. old.

TARI Eszter: *Jávai árnyak. A jávai árnyjáték története, jellegzetességei és szerepe*. Pécs, 2010, Ímea.

TILLIS, Steve: *The Art of Puppetry in the Age of Media Productions*. = *The Drama Rewiew*, Vol. 43., No. 3., *Puppets, Masks and Performing Objects Issue* (Autumn, 1999). 182–195. old.

TÓTH Gábor Sándor: *A. Tóth Sándor*. Bp., 2000, Püski.

TÓTH Hajnalka: <i>A teatro dei pupi hagyománya Szicíliában.</i> =VILÁGSZÍNHÁZ, 1998. tél. 93–109. old. TÖMÖRY Márta: <i>Mikor a bábok még istenek voltak.</i> Pomáz, 2012, Kráter.
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul Célzott szakmai kompetenciák: a) tudása - Tájékozott a bábművészetben b) képességei - Képes a megtanult anyagot a színházművészeti tudásába beépíteni és az összefüggéseket átlátni. c) attitűd - Törekszik a bábtörténeti tanulmányok mélyebb megismerésére és azt a tudást beépíteni tervezői munkájába d) autonómia, felelősség - A báb művészet megismerése és művészi rangjának megőrzése.
Tantárgy felelőse: Pajor Patrícia
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k) és elérhetősége(ik): Lovas Lilla
A tantárgy tanításának időpontja/helyszíne: Epreskert
Tantárgykódja: LAA-EHBT01-25-C
Felelős tanszéke: Látványtervező Tanszék
Képzési idő szemeszterekben: 1 szemeszter
Tanórák száma összesen: 26
Tanulmányi követelmények: az elméleti tananyag elsajátítása és alkalmazása egy a hallgató által megírt beadandó megírása során
Oktatási módszerek: elméleti előadás, konzultációk
Javasolt tanulási módszerek: kutatómunka (dráma- és színháztörténet)
A hallgató egyéni munkával megoldandó feladatainak száma: 1 (munka a készülő szakdolgozattal)
Felhasználható fontosabb technikai és egyéb segédeszközök: szövegszerkesztő, nyomtatott és online források használata
Szabadon választható (az infrastrukturális adottságokat figyelembe véve) tárgyként meghirdetve a jelentkező hallgatók létszáma (a tárgyat kötelezően felvevő hallgatóval együtt): évfolyam létszám

87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet:

54. § (2)⁹⁵ A képzési és kimeneti követelmények szerint megszerezhető kompetenciák alapján meghatározott tanterv kötelező, kötelezően választható és szabadon választható tantárgyakból, tantervi egységekből, továbbá kritériumkövetelményekből épül fel. Szabadon választható tantárgy esetében a felsőoktatási intézmény nem korlátozhatja a hallgató választását a felsőoktatási intézmények által meghirdetett tantárgyak körében.

Nft 2011. évi CCIV. törvény

49. § (2)²²⁹ A hallgató részére biztosítani kell, hogy tanulmányai során az oklevél megszerzéséhez előírt összes kredit legalább öt százalékáig, az intézmény szervezeti és működési szabályzata alapján szabadon választható tárgyakat vehessen fel – vagy e tárgyak helyett teljesíthető önkéntes tevékenységben vehessen részt –, továbbá az összes kreditet legalább húsz százalékkal meghaladó kreditértékű tantárgy közül választhasson.